

ΚΙΝΗΜΑ ΑΛΛΑΓΗΣ

Αθήνα, 22 Δεκεμβρίου 2020

Ε Ρ Ω Τ Η Σ Η

Προς τους Υπουργούς

1. **Μετανάστευσης και Ασύλου**
2. **Ναυτιλίας και Νησιωτικής Πολιτικής**
3. **Προστασίας του Πολίτη**

Θέμα: Οι παράνομες επαναπροωθήσεις στο επίκεντρο του ενδιαφέροντος του Συμβουλίου της Ευρώπης, του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και των διεθνών ΜΜΕ-

Την 19^η Νοεμβρίου η Επιτροπή του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη των Βασανιστηρίων και της Απάνθρωπης ή Εξευτελιστικής Μεταχείρισης ή Τιμωρίας (CPT), δημοσίευσε έκθεση με τα συμπεράσματα από την ad hoc επίσκεψή της στην Ελλάδα, η οποία πραγματοποιήθηκε από την 13^η έως την 17^η Μαρτίου 2020. Στην εν λόγω έκθεση η Επιτροπή, μεταξύ άλλων, εκφράζει έντονους προβληματισμούς για καταγγελίες σχετικά με περιστατικά επαναπροώθησης (push backs) αλλοδαπών που καταφθάνουν στη χώρα μας από τη θάλασσα.

Είναι γεγονός ότι παρόμοιες καταγγελίες έχουν απασχολήσει ιδιαίτερος και επανειλημμένως τον ελληνικό και διεθνή τύπο από το καλοκαίρι. **Η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες** έχει ζητήσει από καιρό τη διερεύνηση συγκεκριμένων καταγγελιών (Δήλωση Ύπατης Αρμοστείας, 21-08-2020), ενώ **ο Υφυπουργός Άμυνας της Γερμανίας κ. Πέτερ Τάουμπερ** έκανε, τον Αύγουστο, ρητή έγγραφη αναφορά σε

δύο περιστατικά επαναπροωθήσεων, επικαλούμενος τις μαρτυρίες μελών των πληρωμάτων του γερμανικού πολεμικού ναυτικού (Deutsche Welle, 11-08-2020).

Οι σχετικές καταγγελίες απασχολούν πλέον έντονα και τα όργανα της Ε.Ε.. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ζήτησε τη σύγκληση του διοικητικού συμβουλίου της Frontex, το οποίο συνεδρίασε στις 10 Νοεμβρίου, σε έκτακτη σύνοδο, για να συζητηθούν οι ισχυρισμοί για τις παράνομες επαναπροωθήσεις. Στην εν λόγω συνεδρίαση, το Διοικητικό Συμβούλιο ζήτησε από τον Εκτελεστικό Διευθυντή της Frontex, κ. Φαμπρίς Λεγκέρι, μεταξύ άλλων, να διασφαλίσει την αποτελεσματικότητα του εσωτερικού συστήματος αναφοράς συμβάντων, ώστε να εντοπίζονται αμέσως περιστατικά παράνομων επαναπροωθήσεων (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 11-11-2020). Στις 25-26 Νοεμβρίου συνεδρίασε εκ νέου το Διοικητικό Συμβούλιο της Frontex με αντικείμενο την πρόοδο των σχετικών ενεργειών (Ευρωπαϊκή Επιτροπή, 27-11-2020) και θα ακολουθήσει νέα συνάντηση στις 20-21 Ιανουαρίου 2021.

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο ζήτησε επίσης την εμφάνιση του κ. Φαμπρίς Λεγκέρι ενώπιον της αρμόδιας επιτροπής, προκειμένου να ενημερωθεί *"σχετικά με τα περιστατικά που αποκαλύφθηκαν από μέσα ενημέρωσης, στα οποία Έλληνες λιμενικοί, με την κατά τα φαινόμενα γνώση ή ακόμη και τη συμμετοχή των επιχειρησιακών δυνάμεων της Frontex, σταμάτησαν τους αιτούντες άσυλο που προσπάθησαν να φτάσουν στις ακτές της Ε.Ε. και τους έστειλαν πίσω στα τουρκικά ύδατα... (καθώς και για) το αποτέλεσμα της εσωτερικής έρευνας που διεξήχθη από τον Οργανισμό... και τη συνεδρίαση του διοικητικού συμβουλίου...."* (Ανακοίνωση για τη Σύγκληση της Επιτροπής Πολιτικών Ελευθεριών του Ευρωκοινοβουλίου, 30/11/2020).

Η ως άνω ακρόαση από την Επιτροπή Πολιτικών Ελευθεριών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου διεξήχθη την 1η Δεκεμβρίου. Ο κύριος Φ. Λεγκέρι ανέφερε ότι, σύμφωνα με τον Κανονισμό 656/2014, οι αρμόδιες αρχές του κράτους μέλους έχουν δύο δυνατότητες στα θαλάσσια σύνορα : είτε α) Έρευνα και Διάσωση, όταν υπάρχει έκκληση για βοήθεια ή δίνει εντολή η Ακτοφυλακή, είτε β) Δίωξη ή Ανάσχεση (διασυνοριακό έγκλημα, λαθρεμπορία, παράνομη διακίνηση ανθρώπων, δημόσια ασφάλεια), όταν, σύμφωνα με το άρθρο 6 του Κανονισμού *"1. Στα χωρικά ύδατα του κράτους μέλους υποδοχής ή γειτονικού συμμετέχοντος κράτους μέλους υπάρχουν εύλογες υπόνοιες ότι ένα σκάφος ενδέχεται να μεταφέρει πρόσωπα που επιδιώκουν να αποφύγουν τους ελέγχους στα σημεία διέλευσης των συνόρων ή ότι διενεργεί λαθραία μεταφορά μεταναστών διά θαλάσσης"*. Στο σημείο αυτό ο κ. Φ. Λεγκέρι emphaticά επεσήμανε ότι **την ύπατη επιχειρησιακή ευθύνη την έχει πάντοτε το κράτος μέλος**, το οποίο δίνει και την εντολή για το ποιά διαδικασία θα ακολουθηθεί σε περίπτωση εντοπισμού ύποπτου σκάφους στη θάλασσα (Euronews, 1/12/2020).

Από την εν λόγω συνεδρίαση διαφάνηκε πάντως ότι η αξιοπιστία της Frontex έχει υποστεί πλήγμα ενώπιον του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου. Αυτό υπονοεί η προαναφερθείσα έκθεση της CPT αλλά και ο Συνήγορος του Πολίτη στην Ετήσια Έκθεση 2019 για τις επιστροφές αλλοδαπών, όπου διατυπώνει ευθέως, από το 2016, επιφυλάξεις ως προς την έλλειψη διαφάνειας, λογοδοσίας και ανεξαρτησίας του

αυτοτελούς Μηχανισμού Αναφορών που έχει συσταθεί και λειτουργεί υπό την FRONTEX. (ΣτΠ, Ετήσια Έκθεση για τις Επιστροφές Αλλοδαπών, 2019: σελ 8).

Σε πολύ πρόσφατα δημοσιεύματα, έγκυρα ειδησεογραφικά μέσα παρουσίασαν μία εικόνα παράνομων επαναπροωθήσεων άκρως ανησυχητική. Ενδεικτικά:

1) Δημοσίευμα των **New York Times** (26/11/2020), αναφέρεται, μεταξύ άλλων, σε δημοσίευμα του Αυγούστου, σύμφωνα με το οποίο, από τον Μάρτιο του 2020, τουλάχιστον 1.072 αιτούντες άσυλο είχαν, μέχρι τότε, εγκαταλειφθεί στη θάλασσα από Έλληνες αξιωματούχους σε τουλάχιστον 31 ξεχωριστές επιχειρήσεις, σύμφωνα με ανάλυση συγκεκριμένων αποδεικτικών στοιχείων (φωτογραφιών, βίντεο κ.α.) από τους **NYT**, από τρεις ανεξάρτητους παρατηρητές και δύο ακαδημαϊκούς ερευνητές.

2) την 12η Δεκεμβρίου, το **BBC**, αναφέρθηκε σε μαρτυρίες αφιχθέντων στη Λέσβο αλλοδαπών τον Νοέμβριο, οι οποίοι εξαναγκάστηκαν από Έλληνες αξιωματικούς να μπουν σε «ένα σκάφος με κάτι σαν ένα πυροβόλο στην μπροστινή πλευρά» που τους πήγε στα ανοιχτά και από εκεί επιβιβάστηκαν σε σωσίβιες σχεδίες προκειμένου να φθάσουν στα τουρκικά χωρικά ύδατα.

3) Στις 18 Δεκεμβρίου, η γερμανική εφημερίδα **TAZ**, δημοσίευσε ρεπορτάζ με τίτλο «Σε 1.500 σελίδες η ντροπή της Ευρώπης», το οποίο στην επισκόπηση του γερμανικού Τύπου αναδημοσιεύει η Deutsche Welle. Η TAZ αναφέρεται στη «Μαύρη Βίβλο των Pushbacks», την έκθεση που έχουν συντάξει οργανώσεις που ασχολούνται με την υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και αναφέρεται στην καταπάτησή τους μέσω των παράνομων pushbacks, τα οποία όπως σημειώνει η TAZ, έχουν αυξηθεί τα τελευταία χρόνια σε πολλές ευρωπαϊκές χώρες, μεταξύ αυτών και στην Ελλάδα. Στην έκθεση, γίνεται λόγος για "ατελείωτες αναφορές ανελέητης, σαδιστικής και εξευτελιστικής βίας που θυμίζει βάνουσες δικτατορίες» ενώ επισημαίνεται ότι η κατάσταση το 2020 επιδεινώθηκε: «Είναι σπάνιο να μην περιλαμβάνεται μία ή περισσότερες μορφές κακοποίησης σε ένα pushback. Στην Κροατία και στην Ελλάδα πλήττονται σχεδόν στο 90% των τεκμηριωμένων περιπτώσεων». Τέλος, η TAZ σημειώνει: «Οι περιπτώσεις που αναφέρονται συμπεριλαμβάνουν 12.654 άτομα που απωθήθηκαν και αποτελούν μόνο ένα πολύ μικρό τμήμα αυτού που πραγματικά συμβαίνει στην πράξη. Η Μαύρη Βίβλος τεκμηριώνει λεπτομερώς τα αλυσιδωτά pushbacks που εκτελούνται. Οι παράνομες μεταφορές από την Ιταλία ή την Αυστρία μέσω της Σλοβενίας και της Κροατίας και κατά μήκος της αχρηστευμένης Βαλκανικής Οδού προς τα ευρωπαϊκά εξωτερικά σύνορα».

Όλα τα παραπάνω ανακύπτουν υπό το φως της από 13/02/2020 απόφασης του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (υπόθεση N.D και N.T κατά Ισπανίας, ECHR CASE OF N.D. AND N.T. v. SPAIN), όπου το Δικαστήριο κατέστησε σαφές ότι κάθε χώρα πρέπει να παρέχει πραγματική και αποτελεσματική πρόσβαση σε μέσα νόμιμης εισόδου, ιδίως στις διαδικασίες συνόρων. Δηλαδή κάθε χώρα πρέπει να διασφαλίζει κάποια συγκεκριμένα σημεία εισόδου.

Προς την ίδια κατεύθυνση κινείται και η έκκληση που απηύθυνε η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους πρόσφυγες και αφορμή ήταν το θλιβερό γεγονός νέου ναυαγίου που σημειώθηκε στις 18 Δεκεμβρίου στην θαλάσσια περιοχή της νότιας Λέσβου, όπου υπήρξε και ανθρώπινη απώλεια, σύμφωνα με όσα αναφέρει η Ελληνική Ακτοφυλακή. *“Προκειμένου οι άνθρωποι να σταματήσουν να διακινδυνεύουν τη ζωή τους σε τέτοια ριψοκίνδυνα ταξίδια, είναι ανάγκη να έχουν πρόσβαση σε ασφαλείς και οργανωμένες εναλλακτικές οδούς”* σημειώνει η Ύπατη Αρμοστεία (Δήλωση της Ύπατης Αρμοστείας, 18-12-2020).

Ενόψει των ανωτέρω, ερωτάσθε, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων σας, κ. Υπουργοί :

1. Με ποια κριτήρια οι ελληνικές αρχές εφαρμόζουν τον κανονισμό 656/2014 για την Έρευνα/Διάσωση αφενός και τη Δίωξη/Ανάσχεση αφετέρου;
2. Πόσες αναφορές συμβάντων για πιθανή παραβίαση δικαιωμάτων και διαδικασιών, έχει καταγράψει και κοινοποιήσει στις ελληνικές αρχές η Frontex από τον Μάρτιο έως σήμερα; Ποιό είναι το αποτέλεσμα της διερεύνησης των εν λόγω καταγγελιών; Διετάχθη σχετική ένορκη διοικητική εξέταση. Σε πόσες περιπτώσεις;
3. Έχετε διερευνήσει τις καταγγελίες τις οποίες φέρεται να σας έχει γνωστοποιήσει η Ύπατη Αρμοστεία του ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες; Ποιο το αποτέλεσμα της διερεύνησης αυτών;
4. Έχετε διερευνήσει άλλες καταγγελίες περιστατικών παράνομης επαναπροώθησης και εάν ναι, ποιές και πόσες; Ποιο ήταν το αποτέλεσμα των ενεργειών σας;
5. Ποιες είναι οι οδηγίες / επιχειρησιακό πρωτόκολλο δράσης των λιμενικών αρχών, όταν συναντούν πλοιάρια με αλλοδαπούς και ποιά είναι η εμπλοκή τους με τη Frontex;
6. Πόσα συνολικά αιτήματα ασύλου υποβλήθηκαν σε κάθε σημείο εισόδου το χρονικό διάστημα Μαρτίου – Οκτωβρίου, ανά εθνικότητα, δεδομένου ότι το στοιχείο αυτό απουσιάζει από τη σχετική ιστοσελίδα του αρμόδιου υπουργείου; Την ίδια περίοδο, πόσες αποφάσεις διοικητικής κράτησης εκδόθηκαν, στα ίδια σημεία;
7. Υπάρχει ορισθέν σημείο νόμιμης εισόδου στα θαλάσσια σύνορα στη χώρα μας, όπως προβλέπεται στον ως άνω Κανονισμό 656/2014 (άρθρα 5, 6 και 7, όπου γίνεται ρητή αναφορά σε “σημεία διέλευσης των συνόρων”); Σε αρνητική περίπτωση, ποιές πρωτοβουλίες σκοπεύει να αναλάβει η ελληνική κυβέρνηση για τον καθορισμό των μέσων νόμιμης εισόδου στα θαλάσσια σύνορα της χώρας, σύμφωνα με το πνεύμα της υπό 13/02/2020 απόφασης του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (υπόθεση N.D και N.T κατά Ισπανίας, ECHR CASE OF N.D. AND N.T. v. SPAIN);
8. Εξετάζετε το ενδεχόμενο να ζητήσετε τη συνδρομή της Ευρωπαϊκής Ένωσης προκειμένου να εγκατασταθεί ένας ανεξάρτητος, από τη Frontex, μηχανισμός

επιτήρησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στα εξωτερικά σύνορα της ΕΕ, με
αντίστοιχη επιχειρησιακή επάρκεια;

Ο ερωτών βουλευτής

Γιώργος Καμίνης